

โตเกียว ใกล้เคียง

พศ.ธันธรรค์ เลิศในสัตย์

คอนบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

E-mail: orbusiness@hotmail.com

คาดกันว่าอีกไม่นานนัก โตเกียวจะเป็นเมืองใหญ่ที่มีผู้สูงอายุอยู่คนเดียวถึง 1 ล้านคน (ครอบครัว) ปัจจุบัน ที่โอเคบุรุโระ แหล่งบันเทิงที่มีชื่อเสียงของโตเกียว (เขตโตชิมา) ผู้สูงวัยอายุมากกว่า 65 ปี จำนวนกว่า 71% อาศัยอยู่ตามลำพัง จึงเป็นไปได้ว่าเขตนี้ อาจจะเป็นเขตที่องค์กรส่วนท้องถิ่นจะสูญสิ้นไป ในเขตนี้ ตั้งแต่ปี 1990 เป็นต้นมา มีการบริการส่งอาหารกลางวันพร้อมกับดูแลความปลอดภัยให้แก่ผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว ผู้ใช้บริการมีกว่า 1,100 คน เขตได้มอบหมายให้เอกชนเป็นผู้รับผิดชอบโดยจ่ายเงินสนับสนุนค่าอาหารมื้อละ 350 เยน ในปีปัจจุบัน มีจำนวนเพิ่มขึ้นประมาณปีละ 100 คน ซึ่งหากว่าเป็นเช่นนี้ไปเรื่อยๆ ระบบที่ว่านี้คงจะต้องพังทลายอย่างแน่นอน

ข้อมูลจากกรุงโตเกียว พบว่า ในปี 2035 จะมีครอบครัวผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว จะเป็น 1 ล้านคน เป็น 1.6 เท่าของปี 2010 หมายความว่า ประมาณ 1 ใน 7 นั่นเอง ในปี 2013 “ผู้ตายอย่างโดดเดี่ยว” ที่ถูกพบหลังจากนั้นหลายวัน หรือหลายเดือน มีถึง 7,400 ราย ในอนาคตคงจะเพิ่มขึ้นอย่างมากแน่นอน

ในขณะที่เดียวกัน ก็มีบริษัทเอกชน ออกมามีบทบาทต่อปัญหา

ผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว นั่นคือ ยามาโตะการขนส่ง ได้เริ่มบริการตรวจสอบความปลอดภัยของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวในต่างจังหวัด และน่าจะเริ่มกิจการในเขตเมืองหลวงได้ นั่นคือ “บริการเฝ้าดูแล” ที่เริ่มต้นเมื่อปีที่แล้วที่จังหวัดอาโอโมริ พนักงานขับรถของยามาโตะได้รับออเดอร์มา จะส่งพัสดุ พร้อมกับเวียนไปเยี่ยมผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวเพื่อดูว่าเป็นอย่างไร และถ้ามีเหตุร้ายเกิดขึ้นก็จะรีบรายงานไปที่เมืองหรือ คณะกรรมการความปลอดภัย ซึ่งก็ได้ช่วยไว้ได้หลายราย ปัจจุบันเครือข่ายการขนส่งที่ส่งพัสดุถึงบ้านนี้ ได้เต็มโตขึ้นเป็นสาธารณูปโภคที่ไม่ต่างกับไฟฟ้า หรือน้ำประปาแล้ว จากการที่มีศูนย์อยู่ทั่วประเทศถึง 4,000 แห่ง จึงเป็นความแข็งแกร่งของยามาโตะ ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญหนึ่งในการแก้ไขปัญหาของโตเกียวได้

อย่างไร จะพึ่งพาเพียงแต่ยามาโตะที่เป็นบริษัทเอกชนเท่านั้น คงจะไม่ได้ เพราะสำหรับโตเกียวแล้ว จะเป็นภาวะที่หนักมากของพนักงานขับรถ จึงยังไม่สามารถดำเนินการได้มากนักในขณะนี้ อย่างไรก็ตาม อย่างในจังหวัดอาโอโมริ นั้น ถึงแม้ว่าจะต้องทุ่มเงินทุนปีละหลายล้านเยน แต่ก็เริ่มต้นที่จะมีกำไรขึ้นมาบ้างแล้ว แต่สำหรับโตเกียวแล้ว ที่มีจำนวนผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวถึง 1 ล้านคน ก็คงต้อง

ใช้เวลาเตรียมการอีกไม่น้อย นอกจากนี้ ผู้สูงอายุในโตเกียวนี้ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในอพาร์ทเมนต์ที่มีคนอยู่รวมกันมาก จึงเป็นเรื่องที่ยากในการตรวจสอบความเป็นอยู่ที่บ้านได้ ซึ่งจะเป็นอุปสรรคใหญ่อย่างหนึ่ง

ในอีกด้านหนึ่ง การเพิ่มขึ้นของครอบครัวที่อยู่คนเดียว ทำให้ผู้สร้างที่อยู่อาศัยต้องเปลี่ยน Business model นั่นคือ การนำเสนอที่อยู่แบบใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับการอยู่คนเดียว จากเดิมที่เป็นสำหรับอยู่ 2 ครอบครัว

นอกจากที่อยู่อาศัย ความต้องการด้านการรักษาหรือดูแล ก็เพิ่มขึ้นตามจำนวนที่เพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุ แต่ก็ยังประสบปัญหากฎหมายภายในประเทศอยู่พอสมควร มีบริษัทการค้าอย่างมิตซูบิก็เข้ามาในธุรกิจเกี่ยวข้องกับการรักษาด้วย โดยได้เข้าไปซื้อหุ้นของเครือโรงพยาบาลที่ใหญ่ที่สุดที่ลงทุนโดยรัฐบาลมาเลเซีย และยังบริหารโรงพยาบาลอีก ถึง 40 แห่ง ใน 10 ประเทศต่างๆ เช่น สิงคโปร์ อินเดีย จีน เป็นต้น และในสหรัฐฯ เอง ก็จะมีส่งแพทย์หรือบุคลากรทางการแพทย์ไปอีกด้วย และยังอยากจะทำเพื่อการพัฒนาการรักษาในญี่ปุ่นอีกด้วย จากการสะสมเทคนิคในเอเชียจะนำเอามาใช้ในตลาดญี่ปุ่นโดยเฉพาะโตเกียว แต่ยังคงมีปัญหาทางกฎหมายว่า บริษัทที่หวังกำไรไม่สามารถเปิดโรงพยาบาลได้ จึงได้มีการเรียกร้องที่จะให้มีการแก้ปัญหาด้านกฎหมาย มิฉะนั้น การแพทย์ในโตเกียว อาจจะพัง

ทลายได้ จึงต้องหลีกเลี่ยงโดยเปิดให้มีสถานที่ เช่น สถานรับเลี้ยงเด็ก หรือแบบ Short stay เป็นต้น

ในต่างจังหวัด ตลาดผู้สูงอายุเริ่มน้อยลง บริษัทเอกชน จึงหันมาหาตลาดโตเกียว แต่มีปัญหาว่าการสร้างที่อยู่

อาศัยนั้น ทำได้ยาก เพราะราคาที่ดินแพงเกินไป อาจจะทำให้ไม่สามารถทำกำไร จากธุรกิจการดูแลผู้สูงอายุได้ จึงทำให้ สถานที่ดูแลสำหรับผู้สูงอายุนั้นขาดแคลน ทางเขตต่างๆ ในโตเกียว เช่น เขตสึงนามิ จึงจำเป็นต้องเลือกในเขตที่อยู่นอกโตเกียว เช่น จังหวัดชิซึโอกะ ที่ต้องนั่งรถไฟไปถึง 4 ชั่วโมง โดยจัดตั้งเป็นสถานที่ดูแลพิเศษ ซึ่งแม้แต่ไกลขณะนี้ ยังมีคนรออยู่ถึงเกือบ 2,000 คนเลยทีเดียว

รัฐบาลได้พิจารณาจะลองใช้ "สึงนามิโมเดล" โดยจะให้ความช่วยเหลือด้านค่าประกันสังคมการดูแลให้แก่แต่ละองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น

อีกเรื่องหนึ่งที่เป็นเรื่องที่ถูกพูดถึงสำหรับโตเกียวคือ การหาคนหนุ่มสาวรุ่นใหม่ที่จะมาทำงานเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ แต่กลับประสบปัญหา ค่าจ้างสำหรับคนที่มาดูแลผู้สูงอายุนั้น ถึงแม้จะจบจากโรงเรียนที่สอนเรื่องนี้โดยเฉพาะ กลับได้รับค่าจ้างเพียงเดือนละ 1.5 แสนเยน ต้องกลายเป็นคนจนอยู่ในโตเกียวที่มีรายได้ไม่ถึงปีละ 1.14 ล้านเยน ทั้งยังไม่ได้การจ้างเป็นพนักงานจริงอีกด้วย จึงหันไปทำงานในร้านอาหารแทนเป็นจำนวนมาก เพราะมีรายได้มากกว่า